

Міністерство освіти і науки України

Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

для практичних занять з курсу

“ОСОБЛИВОСТІ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ”

Дніпро

2020

Методичні матеріали для практичних занять з курсу «Особливості усного перекладу» / Т. М. Висоцька – Д.: НТУ «ДП», 2020. - 15 с.

Укладач:

Т. М. Висоцька

Рекомендовано до видання методичною комісією за напрямом підготовки «Філологія» (протокол № 1 від 31.08. 20).

Подано методичні рекомендації для організації практичних занять з курсу «Особливості усного перекладу». Матеріали містять перелік основних питань, що повинні розглядатись на практичних заняттях курсу, деякі додаткові матеріали та літературні посилання. Призначено для студентів з напрямку підготовки «Філологія», спеціальності «Переклад». Матеріали умовно поділені на дві частини – перша становить плани вивчення тем змістових модулів, друга – основний фактичний матеріал для опрацювання за темами змістових модулів.

ПЕРЕДМОВА

Дисципліна «Особливості усного перекладу» відноситься до професійного циклу, є дисципліною за вибором.

Курс має зв'язок з дисциплінами, що становлять стандарт фундаментальної філологічної освіти (загальне мовознавство, теорія та практика основної іноземної мови, теорія та практика рідної мови, теорія та практика перекладу), а також із загально-гуманітарними дисциплінами (лінгвокраїнознавство, культурологія)

Мета вивчення дисципліни «Особливості усного перекладу»: ознайомлення студентів з теоретичними та лінгводидактичними засадами навчання послідовному перекладу, а також з системою вправ, спрямованої на розвиток їх перекладацької компетенції, розвиток у тих, що навчаються достатнього рівня знань, вмінь та навичок послідовного перекладу; формування навичок адекватного висловлювання при послідовному перекладі.

Система практичних занять сприятиме успішному засвоєнню знань та навичок у царині перекладу.

Завдання курсу:

- закріпити у студентів знання теоретичних основ послідовного перекладу як прикладної науки;
- розвивати у студентів найважливіші види мовно-розумової діяльності з метою застосування теоретичних знань у практиці послідовного перекладу;
- формувати й закріплювати стійкі практичні навички послідовного перекладу й застосування основних видів лексичних, стилістичних і граматичних перетворень у процесі перекладу для досягнення його адекватної якості;
- навчити техніки вільного усного перекладу;
- навчити долати психологічні та екстралінгвістичні проблеми й труднощі, пов'язані з практикою перекладу;
- формувати фахові практичні вміння та навички перекладу;

- навчити студентів виконувати послідовний усний переклад із застосуванням спеціальної системи записів.

ЧАСТИНА І

Змістовий модуль № 1

Тема 1. Предмет і завдання послідовного перекладу

1. Сутність поняття «усний переклад».
2. Завдання перекладача при виконанні послідовного перекладу.
3. Смисловий аналіз тексту як основна умова його запам'ятовування.
4. Система скороченого запису – універсальний перекладацький скоропис (УПС).
5. Принцип вертикалізму.
6. Базові символи УПС.

Змістовий модуль № 2

Теми 1 - 9

1. Робота з прецизійним матеріалом: сприйняття на слух та тренування пам'яті.
2. Фразеологічні вправи: прислів'я, крилаті вислови, фразові дієслова.
3. Підготовка до роботи з основним текстом: основні терміни та перекладацькі шаблони за темою.
4. Тренування скоропису.
5. Актуальне членування висловлювання.
6. Робота з основним текстом: послідовний усний переклад.
7. Закріплення лексичних та перекладацьких шаблонів.
8. Сприйняття незнайомого тексту та поповнення банку фонетичних сигнатур.
9. Сприйняття незнайомого тексту: вичленовування необхідної інформації.
10. Сприйняття незнайомого тексту: усне викладення змісту.

ЧАСТИНА II

Тема № 1 Міжнародні поставки зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Leave well enough alone.

Blood is thicker than water.

a priori (L)

a tout prix (F)

a propos (F)

ab ovo (L)

to break bounds

to break new ground

to break sth in

to break short a

conversation/meeting/discussion

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

— worldwide military expenditure

— conventional arm

— nuclear weapon states

— reporting system

— costing of military production

after rising for a number of years; appears to have reached a peak; there are now grounds to expect; is estimated as still amounting to; to be the equivalent of more than; to be spent on conventional weapons; to make up the bulk of military expenditure; overall, some 80 percent of global military expenditure; to be accounted for by; to be of necessity imprecise; because of an insufficient availability of data; relating to differences in exchange rates; in order to overcome these problems; to reflect increasing political support for.

Тема №2 Міжнародні поставки зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Birds of a feather flock together.

A bird in the hand is worth
two in the bush.

a la lettre (F)

a livre ouvert (F)

to bring someone to book for sth

to bring sth home to someone

to bring sth to light

to bring sth into line (with)

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- weapon transfers
- comprehensive body of data
- gross national product (GNP)
- concessive prices
- offset arrangements
- reciprocal transfers
- joint arrangements
- recipient country
- supplying country
- licensing agreement
- military equipment
- transactions

figures covering the international transfer of armaments; measured in constant 1985 dollars; to grow to a peak of; a small proportion of world military expenditures; to represent a large proportion of the gross national product; the value of these transfers; if full account could be taken of; transactions which minimize direct claims on foreign exchange reserves.

Тема №3 Ядерна зброя

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Beggars cannot be choosers.	to come down to earth
Barking dogs seldom bite.	to come in handy/useful (for sth)
	to come to fruition
ad hoc (L)	to come to no good
ad futuram memoriam (L)	to come to a head

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- in order of acquisition
- increasingly widespread knowledge
- basic technology
- crude atomic device
- miscalculation

with increasingly widespread knowledge; the capability to produce a crude atomic device; to become easily available; to pursue such a development; to be

employed connection with a military conflict; might be used by accident or miscalculation following an equipment failure.

Тема №4 Наслідки використання ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

As you sow, so shall you reap.

Like father, like son.

to do sth by fits and starts

to do the honours

ad litteras (L)

to do the trick

ad modum (L)

to do well out of sth

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- blast; shock wave

- ground zero

- heat; thermal radiation

- asphyxiation

- smouldering fires

- (initial; prompt) radiation

- normal services of a functioning society

plus a large proportion of houses; gases produced by the smouldering fires; to provide complete protection against; according to a UN study on nuclear weapons; they would be killed immediately by the blast; it would seriously affect many initial survivors; to suffer only minor wounds from the blast; in an all-out nuclear war involving two third of the world stock of nuclear weapons; to be direct victims of the war; this would lead to a collapse of the normal services of a functioning society; where water and power supply systems would cease to exist.

Тема №5 Наслідки використання ядерної зброї – кліматичні зміни

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Absence makes the heart grow fonder.

Man doesn't live by bread alone.

to fall between two stools

to fall down (on the job)

to fall in line with sth

ad notanda (L)

to fall over oneself to do sth

ad litteras (L)

to fall short of someone's

ad omnes casus (L)

hopes/expectations

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- major nuclear war
- the subject of a study
- global environmental disruption
- normal weather patterns
- crops
- global consequences (effects)
- continuum
- toxic pollutants
- radioactive fall-out
- nuclear exchange
- ultraviolet radiation
- depletion

it states that; it was the subject of a study; the scientific evidence is now conclusive that; they include a significant reduction in; this would entail a high risk of; owing to the presence of smoke; there might be major interference with normal weather patterns; lack of precipitation affecting crop growth; to constitute a continuum; each factor would exacerbate the other.

Тема №6 Резолюція ОН щодо заборони ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

In unity there is the strength.

If the mountain will not come to Mohammed, Mohammed will go to the mountain.

ad verbum (L) to get clear of sth
ad vocem (L) to get down to brass tacks
 to get hold of the wrong end of the stick
 to get a move on
 to get the upper hand

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- the Charter of the United Nations
- unilateral pledge
- practical implications
- verifiable agreements
- confidence-building measures
- the Conference on Disarmament (CD) in Geneva

continuing efforts to ban the use of nuclear weapons; since the earliest years of the United Nations; to be a violation of the Charter of the United Nations and a crime; to draft any such agreement; to announce a unilateral pledge not to be the first to use nuclear weapons; to assume a similar obligation; they have been questioned by a number of States; the matter of prevention of nuclear war; to be of the view that; it must be approached in the context of preventing all war; in the framework of verifiable agreements; in relation to the overall balance of military forces; halting and reversing the nuclear-arms race; adopting confidence-building measures; to achieve agreement on practical measures for the prevention of nuclear war; to produce a tangible result; to undertake negotiations.

Тема №7 Мета діяльності ОН

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Even Homer sometimes nods.	alias (L)
Man doesn't live by bread alone.	
The Emperor has no clothes on.	to give countenance to sth
	to give rise to sth
alea jacta est (L)	to give way to sth/sb
ad verbum (L)	to give out

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- atomic age
- elimination
- assurance
- fissionable materiae(s)
- nuclear-weapon-free zone
- strategic nuclear weapons

the United Nations came into being; the assurance that atomic energy would be used only for peaceful purposes; to unanimously reaffirm the commitment; over the years; various resolutions on this issue; the establishment of nuclear-weapon-free zones; apart from efforts to reduce nuclear weapons; to consider proposals for a freeze on such weapons; a cut-off in production of weapons-grade fissionable material; to agree to a freeze on nuclear weapons; following the agreement in principle; shortly after the beginning of the atomic age; to reduce by 50 per cent their strategic nuclear weapons.

Тема №8 Запобігання використанню ядерної зброї

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

Easy come, easy go.

In unity there is the strength.

Dog eats dog.

to go against the grain

to go for a song

to go off the beaten track

altera pars (L)

to go to great lengths/trouble/pains to do

Amicus Plato, sed magis arnica est sth

Veritas. (L)

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

— The Agreement on the Prevention

— of Nuclear War

— "hot line"

— full-time duplex circuit

— facsimile transmission

to dangerously exacerbate one's relations; to avoid military confrontation; the parties agreed to act in ways that would; to enter into urgent consultations; to appear to involve the risk of nuclear conflict; which came to be known as the "hot line"; to reduce the risk of war by accident or failure of communication; it provided for teletype terminals in each capital; to upgrade with an addition of a capability for.

Тема №9 Угода про ядерні інциденти

1. Матеріал до фразеологічних вправ.

The pot calls the kettle black.

You never miss the water till the well runs dry.

to have the face to do sth

to have had it

Apres nous le deluge. (F)

to have other fish to fry

altera pars (L)

to have too many fires in the fire

Ars longa, vita brevis. (L)

2. Основні терміни та перекладацькі шаблони.

- The Agreement on Measures to Reduce the Risk of Outbreak of Nuclear War
- the nuclear accidents Agreement
- unauthorised use of nuclear weapons
- to give advance notification; to notify in advance
- launch of a missile
- beyond (or outside) its national territory
- The Agreement on the Prevention of Incidents on and over the High Seas
- The SALT II Treaty
- interpretation
- Nuclear Risk Reduction Centre (NRRC)
- The Treaty on the elimination of intermediate-range and shorter-range missiles (or the INF Treaty where "INF" stands for "intermediate Nuclear Forces")
- The Agreement on the Prevention of Dangerous Military Activities

known as; both countries pledge to improve their own technical safeguards against; to notify the other immediately if there is any accidental missile launching; to undertake to destroy its own launched missiles; to give advance notification of any deliberate experimental launchings; accidental or unauthorised use of nuclear weapons; beyond national territory; to reduce the risks of misinterpretation of any naval accident; to stay within national territory; these centres serve as confidence-building measures; that might be initiated by accident, miscalculation or misunderstanding; they also play a role in exchanging certain data; under the terms of the 1987 Treaty; to give each other at least 24 hours advance notification of missile launches; to reduce the risk of inadvertent military confrontations; establish and maintain communications.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

Базова

1. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). Теорія і практика усного двостороннього перекладі для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. Видання друге виправлене та доповнене / С.Є. Максимов. – К.: Ленвіт, 2007. – 416 с.
2. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови): Курс лекцій та матеріали до семінарських занять / С.Є. Максимов. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 122 с.
3. Мірам Г.Е. Тренінг-курс двостороннього послідовного перекладу (англо-українська мовна пара) / Г.Е. Мірам, В.В. Дайнеко, С.В. Іванова. – К.: Ніка-Центр, 2013. – 227 с.
4. Саприкін С.С., Чужакін А.П. Світ усного перекладу: навчальний посібник / С.С. Саприкін, А.П. Чужакін. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 224 с.
5. Фомин С.К. Последовательный перевод (английский язык): учебное пособие / С. К. Фомин. – М., 2006. – 352с.
6. Jones R. Conference Interpreting Explained / R. Jones. – T.J.International Ltd., Cornwall, UK, 2002. – 143 p.

Допоміжна

1. Алексеева И.С. Профессиональное обучение переводчика. Учебное пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей / И.С. Алексеева. – СПб.: Институт иностранных языков, 2000. – 288 с.
2. Миньяр-Белоручев Р.К. Записи в последовательном переводе / Р.К. Миньяр-Белоручев. – М.: ООО «Издательский дом «Прспект-АП»», 2005. – 157 с.
3. Ребрій О.В. Основи перекладацького скоропису / Навч. Посібник. За ред.. Л.М. Черноватого і В.І. Карабана. Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 152 с.
4. Чередниченко О. І. Про мову й переклад / О. І. Чередниченко. – К., 2007. – 248с.

5. Чужакин А.П., Палажченко П.Р. Мир перевода 2000. Introduction to interpreting / А.П. Чужакин, П.Р. Палажченко. – М.: Валент, 2000. – 184 с.

Інформаційні ресурси

[Alpha Dictionary Language Directory](#)

[Interpreter Education Online](#): a variety of online courses

[InTrans Book Service](#): monolingual, bilingual, multilingual dictionaries, language and translation study materials and related publications

The [European Language Industry Association](#)

The [Globalization and Localization Association](#)

<https://blog.ablio.com/online-resources-for-professional-interpreters/>

Розробник: Т.М.Висоцька

Затверджено кафедрою перекладу

НТУ «ДП

Протокол № 1 від "31"серпня" 2020 р.

ББК 81.2Англ-8я73

©НТУ «ДП», 2020